

Úvod

Historií Sochy Svobody v Bojkovicích jsem se začal zabývat po přečtení článku „Socha Svobody, hrdinství bez zbraní“, zveřejněném panem Josefem Juračkou ve zpravodaji Bojkovsko, v němž popisoval okolnosti související s odstraňováním sochy během II. sv. války. Vzhledem k tomu, že mě článek zaujal, začal jsem postupně shromažďovat materiály a informace, které se sochou souvisely. Mezi prvními to byla fotografie z odstraňování sochy darovaná paní Andělou Juráskovou a dále sborník darovaný paní Jarou Orsághovou vydaný při příležitosti odhalování sochy 26. října 1924 (chybně bývá uváděn datum 28. říjen). Po přečtení sborníku jsem pochopil, že otázku související s postavením sochy brali tehdejší realizátoři velmi vážně a zodpovědně. Přesvědčili mně o tom rovněž i zápisy z Komitě pro postavení sochy Svobody v Bojkovicích. Při jejich studiu jsem se snažil vžít do atmosféry dané doby. Uvedenou činnost nedělali tito lidé z nějaké povinnosti, ale dobrovolně se zápalem pro uskutečnění této myšlenky s úcty k obětem I. sv. války (vždyť o tom, kde byli pochováni jejich blízcí, ani nejbližší rodina mnohdy nevěděla) a vzniklému samostatnému státu. Rovněž finanční prostředky nezískávali ze státní pokladny ani z dotací, jak jsme zvyklí v současné době, ale sbírkami mezi sebou navzájem nebo od dobrovolných dárců. Vždyť celá řada z nich se účastnila bojů na frontách I. sv. války a měli to štěstí, že se na rozdíl od 58 obětí z Bojkovic dožili jejího ukončení. Zajímavostí je i ta skutečnost, že jak autor sochy Cyril Zatloukal, tak kameník František Bílek si I. sv. válku prožili na vlastní kůži. O tom, že sochař Cyril Zatloukal i jednatel komitě František Milička patřili v dalších letech zřejmě mezi velké vlastence a statečné lidi, svědčí i jejich zatčení v období II. sv. války. Tak jako řada jiných vlastenců byli zatčeni a vězněni v koncentračních táborech. František Milička se však již nevrátil. Z tohoto důvodu jsem se rozhodl přiblížit čtenářům jejich životní příběh. Shromážděné informace jsem si nechtěl nechat jen pro sebe, ale předat širší veřejnosti. Vždyť socha Svobody stojí v Bojkovicích již 90 let a kromě zmíněného článku Josefa Juračky se o její historii téměř nikde nedočteme. Vzhledem k tomu, že si vážím práce pana Josefa Juračky, použil jsem jeho text popisující období II. sv. války téměř bez větších úprav. Vypustil jsem pouze část, kde popisuje odstraňování kovové zahrádky okolo sochy. Při pohledu na fotografii z uvedené činnosti je totiž patrné, že zde v dané době zahrádka nemohla být umístěna a byla odstraněna při úpravách okolního terénu již dříve. To kde, skončila zahrádka a kamenná obruba už asi stěží zjistíme. Rovněž zůstává nezodpovězena otázka, kde se nalézá urna vložená do základů sochy. Místo na kterém, byla po II. sv. válce socha znovu odhalena, je totiž posunuto dále od středu křižovatky s ulicí Komenskou. Při doplňování informací jsem se dozvěděl od tehdy jedenáctiletého Josefa Koželuhy, že k převozu sochy k ukrytí na zámku bylo použito dalšího páru koní z hospodářství jeho matky Františky Koželuhové (tchýně stavitele Peléška). Získané fotografie k soše jsem se snažil dát do chronologického sledu. Vzhledem k tomu, že u většiny z nich chyběly popisy událostí a období, v němž byly pořízeny, určoval jsem časový sled podle dalších prvků a identifikovaných osob.

Podíváme-li se na fotografii z Manifestačního tábora lidu 29. října 1918 a z uvítání presidenta Masaryka v roce 1924, je patrné, že se při významných událostech shromažďovali občané Bojkovic a okolí dříve před budovou Okresního soudu. Po roce 1924 to bylo již u sochy Svobody. U fotografií, které jsou pořízeny v období po roce 1924 i po II. sv. válce je patrna určitá disciplinovanost a úcta jak k soše, tak i k samotnému slavnostnímu aktu u ní.